

Michal Kubelka

**Larissa Hjorth, Kana Ohashi, Jolynna Sinanan,
Heather Horst, Sarah Pink, Fumitoshi Kato
a Baohua Zhou: *Digital Media Practices
in Households. Kinship through Data***

Amsterdam: Amsterdam University Press. 2020. 186 s.
ISBN 978-90-485-4206-2 (e-book)
<https://doi.org/10.2307/j.ctv1b0fvv6>

Kniha *Digital Media Practices in Households* je výsledkem práce týmu sedmi autorů a jejich tříletého výzkumu digitálních technologií v každodenním životě. Zaměřili se na tři různé lokality s různými kulturními kontexty, konkrétně byl výzkum prováděn v Tokiu, Šanghaji a Melbourne.

Autoři jsou akademici věnující se převážně oboru nových médií, který spojuje s dalšími zaměřenými na etnografii, antropologii, žurnalistiku či komunikační studia. Jejich předchozí práce se také zabývaly vztahem digitálních médií a každodennosti. Zároveň se v některých případech nejedná o první spolupráci autorů. Larissa Hjorth, která se věnuje digitální etnografii, Heather Horst, jež se zabývá vlivem digitálních technologií na komunikaci, vztahy či mobilitu, a Sarah Pink, pracující na metodologiích výzkumu smyslu a haptiky ve spojení s moderními technologiemi, již dříve spolupracovaly a publikovaly.

Kniha je rozdělena do deseti kapitol, které jsou dále seskupeny do čtyř tematických sekcí po dvou kapitolách, úvodu a závěru. Každá z kapitol se věnuje konkrétnímu tématu, ke kterému následně přiblíží situaci ve třech zkoumaných lokalitách, čímž zdůrazňuje konkrétní situace spojené s danou otázkou.

Jednotlivé sekce odpovídají čtyřem konceptům příbuzenství, s nimiž kniha pracuje. Digitální příbuzenství do jisté míry zastřešuje problematiku příbuzenství ve vztahu k digitálním médiím. To znamená sledování sociálních interakcí prostřednictvím digitálních platform a jejich rozšíření mezi generacemi. V této sekci je probírána i otázka vlivu digitálních médií na emoce, důvěrnost a dohled, zejména ve spojení s mobilitou a udržováním příbuzenských vztahů a péčí na dálku.

Sekce věnovaná hravému příbuzenství se věnuje převedením darů a rituálů s nimi spojených do digitálního prostředí a hravosti v souvislosti s digitálními médii obecně. To zahrnuje haptiku a gesta spojená s užíváním chytrých telefonů a podobných zařízení, gamifikaci různých úkonů a mobilní hry.

Třetí sekce o vizualizaci příbuzenství se zabývá otázkami okolo vizuálně zaměřených sociálních médií. Zkoumá tak dokumentaci každodenního života prostřednictvím fotografie

a rozhodnutí uživatelů ohledně veřejnosti a soukromosti těchto materiálů. S tím je spojena i otázka etikety sdílení vizuálních materiálů na sociálních sítích a generační a kulturní rozdíly v tomto rozhodování s ohledem na image jednotlivce.

Poslední sekce se věnuje co-futuringu příbuzenství, tedy budoucímu vývoji digitálních médií ve spojení s každodenním životem, přičemž uživatelé jsou součástí tohoto procesu vývoje. Příkladem uvažování v rámci tohoto konceptu může být zahrnutí plánů ohledně digitálního odkazu v závěti jednotlivce. Probírány tu jsou digitální zdravotnictví, digitální média a péče na dálku ve spojení se stárnoucími populacemi a snahami o podporu jejich nezávislosti a účasti na sociálních aktivitách.

Digitální technologie jsou v každodenním životě často používány v obtížně pozorovatelných kontextech, převážně v situacích, kdy je uživatel sám, čemuž autoři uzpůsobili metody výzkumu. Mobilní zařízení a software byly využity jako výzkumný nástroj. Diskuse každodenních aktivit spojených s digitálními médii, které byly znázorněny přehráním typických scén, autoři zachytili na videu, přičemž kladli důraz na gestikulaci okolo mobilního zařízení. „Tato technika – taktilní etnografie – nám umožňuje prozkoumat některé z nevy-slovených pocitů a praktik udávajících rituály.“ (Hjort et al. 2020: 22) Zaměření na gestikulaci přináší mnohem komplexnější pohled na každodenní používání digitálních technologií než pouhý rozhovor. Podle autorů proto „potřebujeme zvážit, co zkoumání skrze a přes ruce může přidat našim metodám a teoretizaci pro výzkum mobilních médií a obrazovky“. (Hjort et al. 2020: 22)

Kniha je psána velice čtivě a hojně využívá příběhy konkrétních participantů, čímž oživuje popis výsledků pozorování. Ucelenosti po literární stránce přispívá fakt, že výsledná práce je kolaborací tvůrců, nikoli souborem jednotlivých kapitol s jasným autorem. Ačkoli je kniha čtenářsky přívětivá, širší čtenářstvo může odradit její inklinace k přílišně odbornému diskurzu.

Členění knihy je propracované a přehledné, nicméně působí určitou repetitivnost, kdy se text vrací k již dříve probraným konceptům v rámci pohledu nové kapitoly. Stejně tak místy dochází k předčasnému opuštění tématu z důvodu jeho pokračování v jiné pasáži knihy.

Zahrnutí sekce o co-futuringu digitálních médií ve vztahu ke každodennosti a příbuzenství přináší velice přínosný závěr knihy, který by si zasloužil být poněkud obsáhlejší. Vzhledem k zaměření knihy na popis digitálního příbuzenství jako relativně nového a nepříliš popsaného fenoménu je pochopitelné, že úvahy o budoucím vývoji této problematiky nejsou upřednostněny.

Rozhodnutí kontrastovat situace ve třech různých oblastech přispívá ke komplexnosti publikace. Jejich volba však může odvádět pozornost evropského čtenáře, který se tu kromě tématu digitálních médií setkává se třemi odlišnými kulturami, a může se tak zaměřit spíše na jejich specifika než na ústřední problematiku textu. Na druhou stranu může publikace do jisté míry sloužit ke komparaci každodennosti digitálních médií v jiných kulturách.

Kniha je komplexním úvodem do problematiky využití digitálních médií v každodenním životě, který je doplněn příklady ze tří různých kultur. Nejedná se o zcela vyčerpávající text, nicméně autorům se podařilo do značné hloubky prozkoumat tento poměrně nedávný fenomén velice uspokojujícím způsobem. K dostání je v tištěné podobě, případně jako Open Access e-book.